

vajo. Turška vlada sama bi pač ustregla tem zahtevam, a sultan sam se upira. Boji se za svojo samostojnost v Aziji. Ko bi dovolil evropskim vevlastim nadzorovanje Armenije, pripetilo bi se celo lahko, da bi te vevlasti raztegnile pravico nadzorovanja nad celo turško državo. Povod temu bi se kmalu našel. Ker pa sultan že na to računa, da se bo moral prej ali slej iz Evrope v Azijo umakniti, hoče vsaj poslednjo ohraniti popolnoma nezavisno. Čuje se, da je sultan pripravljen raji vse svoje evropske pokrajine odstopiti, nego, da bi se odpovedal popolni svoji samostojnosti v Aziji. Stvar se torej še ne bo tako hitro razmotala in tudi se ne ve kako, govori se, da se snide evropski kongres, ki bo zadevo rešil.

Obrtnija.

Pozor.

Velika ovira našemu narodnemu napredku je to, da so vsa večja industrijska in rudniška podjetja v tujih rokah. S tujimi podjetniki pridejo v deželo tuji uradniki in deloma tudi tuji delavci. Uradniki tacih tujih podjetij so pa navadno pravi pijonerji tujstva, največ nemštva, včasih tudi italijanstva. Italijani se navadno še nekako privadijo deželnim šegam, vsaj v krajih, ki so bolj oddaljeni od Italije, Nemci pa ostanejo nasprotniki narodu, mej katerega so se naselili, naj tudi mej njem bivajo že lepo število let.

Po Štajerskem in Koroškem posebno nemške tovarne, rudniki in fužine razširjajo germanizacijo. Marsikak kraj bi že davno bil čisto slovensk, da ne pritiskajo na prebivalstvo nemški posestniki fužin in rudokopov. Za delavce po fužinah in rudnikih v slovenskih krajih se snujejo nemške šole, naj so tudi delavci Slovenci. Vodstvo fužin, rudnikov in tovarn hoče, da se delavci pri ljudskem popisovanju vpisujejo za Nemce, otroke pošiljajo v nemške šole in pri volitvah, kateri imajo volilno pravico, volijo nemške kandidate. Taki zavodi dajo temu ali onemu kraju na Slovenskem neki umetno napravljen nemški značaj.

Seveda taki zavodi slabo vplivajo v narodnogospodarskem oziru. Večji dobiček gre iz dežele, Slovenci dajemo pa le delavne moči. Celo ravnatelj, ki si prihrani kaj premoženja, odidejo na stare dni, od koder so prišli. Naši prirodni zakladi bogate le tujce.

Nemci dobro vedo, kako važni so prirodni zakladi na Slovenskem. Zaradi tega pa obračajo nanje vso pozornost, dočim jih domačini ne moremo dovolj ceniti. Kakor se govori, se na Saksonskem sedaj snuje delniška družba s kapitalom 4 milijone mark, da pokupijo vse svobodne rudniške jame na Slovenskem, in začno potem kopati rudnine v naših deželah. Ta družba bi bila v narodnem in gospodarskem oziru veliko nevarnejša Slovincem, nego društvo „Südmarck“. Poslednje pač skuša Slovence izpodriniti ž njih zemlje, a jej manjka denarja, novo delniško društvo bi pa prišlo z denarjem v deželo in ž njim bi prišli nemški uradniki, pravi pijonerji nemštva. Koder bi se nastanili, bi kmalu vse postalo odvisno od rudniških gospodov. Vsaj vidimo, kako je drugod. Slo-

venci bi pa od naših zakladov ne imeli nobenega dobička, kajti tega bi si mej seboj delili tuji delničarji. Da se pa odstrani ta preteči tuji naplav, ne moremo dovolj priporočati, da ljudje, ki imajo morda na svojem posestvu kako rudo, sami dobe pravico jo kopati in plačajo dotične davke, da le tujci je potem ne morejo dobiti. Nikakor je pa naj lahkomišljeno ne prodajo tujcem. Bolje je, če ostane v zemlji, kakor bi jo dobil tujec. Če mi ne moremo izkoristiti prirodnega bogastva, ga bodo pa naši sinovi.

Sicer pa vemo, da se s tem še nevarnost ne da odstraniti. Denar je zapeljiv. Naj še tako pregovarjamo našega posestnika, da naj varuje rudo, bode je ta na posled le prodal, da le dobi nekaj goldinarjev. Časi so slabi, na nasledke pa pač nikdo ne pomisli. Pa tudi tega ne smemo pričakovati, da bi kmet si zavaroval pravico za kopanje rude, ki bi utegnila biti na njegovi zemlji. Potem bi moral plačevati davek, a kmetu je dandanes trda za denar in ne bode ga izdajal, ako ne kaže kak gotov dobiček. Sploh tudi ne smemo puščati priprostitih kmetov osamljenih v tem boji s tujim kapitalom. Potreba je, da se gane tudi domač kapital. Če upajo tujci propevati z podjetji na Slovenskem, zakaj bi pa domačini ne. Klin se s klinom zbija, pravi pregovor, in nemško delniško društvo bomo mogli izbiti jedino s podobno domačo družbo.

Stvar je važna in želeti je, da jo dobro premislijo vsi slovenski rodoljubi. Posebno bi priporočali, da bi to zadevo premišljevali tudi tisti slovenski rodoljubi, ki so pri snovanju in vodstvu posojilnic na Štajerskem in Koroškem pokazali nenavadne narodnogospodarske zmožnosti in našega kmeta rešili pritiska tujega kapitala. Pozor, Slovenci, dokler je še čas, da ne bode prepozno in ne postanemo le hlapci tujih gospodarjev.

Obrtnijske raznoterosti.

Židovski pritisek. Ker je graški mestni zbor sklenil, da ne da prostora v mestnih poslopih nobenemu židovskemu trgovcu in obrtniku v najem, sklenili so židovski tovarnarji na Dunaji, v Liberci in Brnu da tako dolgo pretrgajo vse zvezi z graškimi trgovci in obrtniki, da se omenjeni sklep prekliče. Pokazala se bode moč židovstva, če je res tako velika, da bi se jej kršanski obrtniki in trgovci morali pokoriti. Mi želimo da bi židje se s svojim sklepom dobro opekli.

Kmetijstvo.

Odlomki iz narodnega gospodarstva

imenuje se knjižica, katero je spisal in založil g. Anton Kupljen. Cena zanimivi knjižici je samo 30 kr. Miličeva tiskarna ji je oskrbela jako lepo vnanjo obliko. Čisti dobiček je namenjen družbi sv. Cirila in Metoda.

Naše slovensko slovstvo ni bogato na delih o narodnem gospodarstvu in zaradi tega moramo reči, da je gospod Kupljen s svojo knjižico gotovo ustregel sloven-